

PRZEGLĄD DOKUMENTACYJNY RYBOŁÓWSTWA MORSKIEGO

OPRACOWANY PRZEZ OŚRODEK DOKUMENTACJI
MORSKIEGO INSTYTUTU RYBACKIEGO

Rok III

Gdańsk — Luty 1953 r.

Nr 2

Gwiazdka obok porządkowych liczb artykułów oznaczone są publikacje znajdujące się w bibliotece MIR; dwiema gwiazdkami — tłumaczenia wykonane przez MIR.

ICHTIOLOGIA

269** 639.3.09:576.8 MIR—2—53

Lajman E. M.: **Choroby ryb**. „Kurs choroby ryb”. Moskwa, Piszczepromizdat. 1949, D; 22 × 15 cm, 306 str., 100 rys., 7 wyk., 15 poz. bibl. — Autor omawia choroby ryb: infekcyjne, grzybowe, inwazyjne i nieparazytne, oraz wpływ niektórych toksyn na stan ryb. Wprowadza czytelnika, wyjaśniając zasady patologii i parazytologii z uwzględnieniem zasadniczych pojęć o ogólnej patologii i podstawowych pojęć ogólnej parazytologii. Uwzględnia przyczyny usposabiające ryby do chorób w zależności od ich gatunku, wieku i sezonu oraz teorii odporności. Uzupełnia pracę krótkim opisem najważniejszych wrogów ryb w świecie zwierzęcym.

270* 597.08:639.2 MIR—2—53

Mańkowski W.: **Ichtiologia dla rybaków morskich**. Gdańsk, Wyd. Morskie 1951, D; A 5, 152 str., 6 fot., 10 wyk., 45 rys., 13 mapek, 1 tabl., 14 poz. bibl. — Wprowadzeniem do życia ryb w tej książeczce jest krótki rys oceanografii biologicznej, uwzględniający cykl życia w morzu oraz przegląd świata organicznego. Wszelkie omówienie ryb, od anatomii i systematyki począwszy. Ważniejsze momenty z życia ryb: rozmnażanie się, rozwój ikry i narybku, odżywianie się, wzrost, przystość i wiek ryb oraz wędrówki są omówione ogólnie, a następnie w krótkości, przy poszczególnych gatunkach ryb użytkowych. Krótko są potraktowane sprawy gospodarowania człowiekiem w morzu, polegające nie tylko na braniu z morza, ale i na kierowaniu bogactwami morza tak, by dały jak najlepsze wyniki. Rozdział: Nauka a rybołówstwo, omawia stosowanie zdobyczy naukowych w rybołówstwie dla osiągnięcia najlepszych wyników oraz współpracę naukowców z rybakami.

271* 639.2.001.5 MIR—2.53

Goleńczenko A. P.: **Pierwsze próby określenia ilości ryb w skupiskach sardeli przy pomocy zdjęć**. „Pierwszy opyt” opredielenia koliczestwa ryb w skoplenjach chamsy s pomoszczju aerofotosjemki”. Rybn. Choz. Moskwa, t. 26, Nr 2, luty 50, s. 3; 26 × 16,5 cm, 4 str., 5 rys., 1 mapka. — Zdjęcia lotnicze stanowią ogromną pomoc przy określaniu kierunku wędrówek ryb, jakości ich ławic oraz skupień innych zwierząt wodnych. Zastosowano je w ZSRR z pozytywnym skutkiem. Z fotografii dokonanych nad cieśniną Azowsko-Czarnomorską można określić charakter i wielkość ławic ryb, kierunek ich ruchu oraz zachowanie w sąsiedztwie sieci. Zastosowanie zdjęć lotniczych w kierowaniu połowem ma wielką przyszłość.

272* 639.2.001.5:597.553.1 MIR—2.53

Blackburn M.: **Dodatkowe pierścienie na łuskach europejskiej sardynki**. *Sardina pilchardus* (Walbaum). „Condition Rings on scales of the european pilchard, *Sardina pilchardus* (Walbaum)”. J. du Conseil. Copenhagen, Vol. 17, Nr 2, kw. 51, s. 181; 25,2 × 17 cm, 142 str., 12 rys. 15 poz. bibl. — Na łuskach sardynki obserwujemy nie raz dodatkowe pierścienie, które u sardynek Kornwalii nie oznaczają tarła, gdyż tworzą się już w okresie poprzedzającym tarło. Autor uważa, że powstają one w okresie spadku ilości tłuszczu w ciele ryby. Pierścienie te są czasem tak silnie zaznaczone, że zacierają normalnie rozłożone pierścienie roczne.

OCEANOGRAFIA BIOLOGICZNA I FIZYCZNA

273* 551.46(261.3) MIR—2.53

Demel K.: **Granica i podział naturalny Bałtyku**. Odb. z Arch. Hydrobiol. i Rybactwa, t. 2, Nr 3—4, Suwałki 1927, 24 × 16,5 cm, 12 str., 1 mapka, 2 tabl., 6 poz. bibl. — Autor podaje podział Bałtyku właściwego na trzy zasadnicze rejony: basen południowy, basen środkowy — największy i basen północny (Zat. Botnicka). Sund, Bełty, Kattegat i Skagerrak wydziela jako teren odrębny, pasmo przejściowe pomiędzy Bałtykiem właściwym a Morzem Północnym. Podział powyższy opiera się na obszernych badaniach hydrograficznych, planktonowych, ichtiologicznych, zarówno własnych, jak i innych badaczy.

274* 577.475.002.52 MIR—2.53

Nielsen St., Brand Th.: **Metody centryfugowe do ilościowego oznaczenia planktonu**. „Quantitative Zentrifugenmethoden zur Planktonbestimmung”. Rapp. Procès-Verb., Copenhagen, Vol. 89, cz. App., lip. 34, s. 99; 26,5 × 20 cm, 1 str. — Przeprowadzono próby oznaczenia planktonu metodą centryfugową. Metoda ta polega głównie na odwirowaniu z wody morskiej osadu i planktonu, które opadają na dno. Osad następnie można rozpuścić za pomocą zw. chemicznych, a ilość pozostałego planktonu obliczyć. Podany dokładny opis 2 metod centryfugowych. Uzyskane w ten sposób wyniki były zbliżone do obliczeń otrzymanych przy użyciu mikroskopu odwróconego.

275* 595.34 MIR—2.53

Gaudd D. T.: **Tempo żerowania widłonogów planktonowych**. „The grazing rate of planctonic Copepods”. J. of the Marine Biol. Ass., Cambridge, V. 29, Nr. 3, 1951, s. 695; B 5, 12 str., 4 wyk., 21 poz. bibl. — Szybkość filtrowania pokarmu z wody przez planktonowe widłonogi była mierzona szybkością pożerania kultury pierwotniaków. Okazało się, że jest ona niezależna od koncentracji organizmów pokarmowych, z czego wynika, że widłonogi są aktywnymi filtrami. Filtrowanie jest ograniczone do kilku godzin na dobę, a przeważnie do godzin nocnych. Szybkość filtrowania jest proporcjonalna do kwadratu liniowych rozmiarów widłonogów.

276* 599.745.3 (261.2) MIR—2.53

Sergeant D. E.: **Stan foki pospolitej (*Phoca vitulina* L.) na wschodnim wybrzeżu Anglii**. „The status of the common seal (*Phoca vitulina* L.) on the east anglian coast”. J. of the Marine Biolog. Ass., Cambridge, Vol. 29, Nr. 3, 1951, s. 707; B 5, 10,7 str., 3 tabl., 1 mapka, 7 poz. bibl. — Praca dotyczy pożywienia, składu pogłowia i niektórych aspektów ekologicznych foki pospolitej. Pożywienie foki stanowią mięczaki (92%), ryby (4%) i skorupiaki (4%). Młode foki odżywiają się głównie krewetkami, zaś wyrosłe na otwartym morzu — rybami. Ilość osobników żyjących u wybrzeży ang. w 1948 obliczono na 1000—1500 szt. W ostatnich 25 latach zaznaczyło się zwiększenie ilości fok. Poszczeg. stada prowadzą raczej osiadły tryb życia. Młode wstępują często do rzek i odbywają większe wędrówki niż osobniki dorosłe. Okres rozrodu w czerwcu.

277* 639.2.081.193:597.553.1 (262.5) MIR—2.53

Safjanowa T. E.: **Zimowy połów chamzy na M. Czarnym przy pomocy światła elektrycznego.** „Łow chamzy na elektrycznej świetle w Czarnym Morze zimój“. Rybn. Choz., Moskwa, mies., t. 28, Nr 3, marz. 52, s. 21; 26 × 16,5 cm, 1,2 str. — Opis wyników połowu chamzy na światło elektryczne przy pomocy sieci stożkowej o $\varnothing$ 2,1 m. Połów na jedno opuszczenie sieci na głębokość 4 m od dna (45 m od powierzchni) wynosi 200 kg, przy mniejszej głęb. połowy zmalały (30 m — 5 kg). Średnia wielkość poławianych ryb 8,2 cm, waga 4,7 g. Stadium gonad II.

278* 639.21:582.261.1 (438) MIR—2.53

Olszewski P.: **Głony kłęską połowów.** Gosp. Rybna, Warszawa, t. 4, Nr 2, luty 52, s. 5; A 4, 1,2 str. — Opis zjawiska wyjątkowo liczного pojawiania się glonów w jez. mazurskich, k. Giżycka, jesienią 51 r. Mikroskopowe oględziny wykazały, że chodzi tu o okrzemkę „Melosira“, tworzącą nitkowate kolonie. Zależność bujnego zakwitów od temp. w lecie. „Melosira“ osiada gromadnie na sieciach, tworząc grube, zielone naloty, co odstraszyło ryby i uniemożliwiło przeprowadzenie kampanii sielawowej. Brak metod zwalczania zakwitów glonów na większych przestrzeniach.

279* 639.2:597.555.2:590.2 (261.2) MIR—2.53

Meyer P.: **Wpływ czynników meteorologicznych i kosmicznych na połowy węgorza lśniącego u wybrzeży Rugii.** „Die Beeinflussung des Blankaalfanges an der Rügenschken Küste durch meteorologische und kosmische Faktoren“. Z. für Fischerei, Berlin, kwart., Bd. 36, zes. 4, 1938, s. 643; B 5, 37 str., 7 wykr., 3 tabl., 1 mapka, 13 poz. bibl. — Wyniki połowów węgorza podczas jego wędrówek od sierpnia do połowy listopada ulegają periodycznym wahaniom. Przyczyny: światłowstręt węgorza oraz wpływy kosmiczne; trudno stwierdzić, która z tych przyczyn ma wpływ decydujący. Autor posiadał za mało materiału, by móc wyprowadzić wnioski konkretne; zaobserwował jednak, że kierunek wiatrów oraz ukształtowanie wybrzeży mają również duży wpływ na przebieg połowów. Najlepsze rezultaty osiąga się między ostatnią i pierwszą kwadrą księżyca.

KONSERWACJA I TECHNOLOGIA PRZETWÓRSTWA RYBNEGO

280* 664.95:597.553.2 (47) MIR—2.53

Kizewetter I. W.: **Potrzeba rekonstrukcji łososiowego przemysłu konserwowego.** „Nieotłóżyne zadziki rekonstrukcji łososiowej konserwowej promyszlennosti“. Rybn. Choz., Moskwa, mies., t. 28, Nr 4, kw. 52, s. 19; 26 × 16,5 cm, 3,5 str. — Autor wskazuje na „wąskie gardło“ łososiowego przemysłu konserwowego oraz drogi do jego usunięcia. Należy np. magazynować surowiec (rozłożenie pracy), usprawnić automat do patroszenia i filetowania, ustalić pojemność puszek, usprawnić proces sterylizacji, etykietowania, pakowania itp. W efekcie produkcja konserw wzrośnie o 10 — 40%.

281* 639.2.067 MIR—2.53

Cięglewicz W.: **Jak przechowywać rybę denną na statkach rybackich?** Rybak i Przetwórcza, Gdańsk, Nr 1, maj 51, Wydawn. Morskie, s. 12; A 4, 4 str., 5 fot. 1 tabl. — Wzrost zasięgu statków rybackich wymaga starannej pielęgnacji złowionej ryby. Opis kolejnych czynności na

kutrze po złowieniu ryby, jak płukanie, patroszenie, mycie i wkładanie w łód. Ilość lodu na jednostkę wagi ryby zależna jest od czasu przechowywania, temp. zewnętrznej i stopnia izolacji ładowni. Dla utrzymania świeżości ryby należy unikać deptania, zgniecenia oraz dbać o czystość statku, narzędzi itp.

282* 664.951.3.002.52 MIR—2.53

Harrison J., Roach S.: **Automatyczny generator dymu do wędzenia ryb.** „An automatic smoke generator for smoking fish“. Progress Reports of the Pacific Coast St. F. Research Board of Canada, Vancouver, Nr 76, paźdz. 48, s. 76; B 5, 1, 6 str., 1 rys. — W artykule opisano i przedstawiono na rysunku typowy piec na trociny, używany do ogrzewania mieszkań na wybrzeżu Pacyfiku, który po odpowiedniej adaptacji wypróbowany został jako generator dymu do wędzenia ryb. Zastosowanie termoregulatora do regulacji ciągu, pozwoliło na regulację ilości, jakości i temp. produkowanego dymu. Ponadto zaletą generatora jest automatyczne dostarczanie paliwa, eliminacja pomocniczych źródeł ciepła i niski koszt.

283* 629.124.72:639.2.067 MIR—2.53

Kuźmiński B.: **Statki zamrażalnie.** Gospodarka Rybna, Warszawa, t. 2, Nr 12, grud. 50, s. 9; A 4, 2 str., 4 rys., 1 poz. bibl. — Zmniejszanie się zapasów rybnych na bliższych łowiskach zmusza trawlerzy do odbywania długich rejsów, co obniża jakość produktu dostarczonego do portu macierzystego i powoduje konieczność przetwarzania surowca bezpośrednio na morzu, na statkach-zamrażalniach. Podano korzyści stosowania w/w typu statków: idealna świeżość produktu, ładowność pomieszczeń itp. Opis statku tego typu „Comorant“ i jego zmechanizowanych urządzeń chłodniczych.

EKONOMIA — STATYSTYKA

284* 658:331.87:639.2 MIR—2.53

Sacharow I. T., Sierdiukow W. A.: **Wprowadzenie zakładowego rozrachunku gospodarczego w przedsiębiorstwach Azowsko-Kubańskiego trustu.** „Wniedrienie wnutrizawodskowo chozrasczota na priedpriatijach Azowo-Kubanskowo triesta“. Rybn. Choz., Moskwa, mies., t. 28, Nr 2, luty 52, s. 23; 26 × 16,5 cm, 3 str. — Opis sposobu wewnątrzzakładowego rozrachunku gospodarczego w przedsiębiorstwach trustu, pozwalającego na miesięczną charakterystykę pracy poszczególnych ogniw produkcji oraz poszczególnych niedociągnięć w przeliczeniu na gotówkę. Wzrasta wydajność pracy oraz zarobki. Opis kilku przykładów stosowania w/w metody oraz mankamentów płynących z jej niestosowania.

285* 593.93:639.29:338 MIR—2.53

Półw rozgwiad — obecnie wyzyskane możliwości. „Seesternfang — eine erst jetzt genützte Möglichkeit“. Hansa, Hamburg, tyg., t. 89, Nr 7, luty 52, s. 265; A 4, 0,2 str. — W ostatnich latach wzrósł połów rozgwiad u wybrzeży wschodnio-fryzyjskich i szlezwicko-holsztyńskich. Pośrednio łowiono je celem ochrony muszli, obecnie połowy stały się ubocznym zajęciem kutrów rybackich. W 1949 r. złowiono 2100 t. o wartości 85.000 marek, w 1951 r. 4800 t. — 184.000 marek. Połów rozgwiad został wywołany znacznym zapotrzebowaniem na mączkę. 100 t rozgwiadu daje 20—25 t mączki. Opłacalność połowów wskazuje na nie wyzyskaną dotąd możliwość rybołówstwa.

Niniejszy przegląd dokumentacyjny zawiera jedynie część analiz dokumentacyjnych publikacji z zakresu rybołówstwa morskiego.

Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci kart dokumentacyjnych, wydawanych przez Centralny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej (Warszawa, Al. Niepodległości 188).

CIDNT przyjmuje prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną, jak i oddzielne jej działy lub poszczególne zagadnienia i tematy techniczne.

CIDNT wykonuje (za zwrotem kosztów) fotokopie i mikrofilmy publikacji objętych zarówno przeglądem dokumentacyjnym jak i kartami dokumentacyjnymi.